

hout gesneden. De geboorte van een zoon, huwelijksaanzoeken, problemen met haar gezondheid, financiële zorgen, houden Joba niet af van de lijn die zij voor zichzelf heeft uitgestippeld. Dreverhaven is ook een karakter maar veel minder rechtlijnig. Hij is het meest complexe personage, dat door Bordewijk als de hoofdperson van de roman werd beschouwd.⁶⁹⁾

De motieven zijn vrij algemeen, de overeenkomsten niet altijd bijzonder opvallend maar wel frappant is de hoeveelheid thema's die de beide werken gemeenschappelijk hebben. Daar komt bij dat tal van opmerkelijke gemeenschappelijke details tussen de *Herinneringen* en *Karakter* (en ander werk van Bordewijk) zijn aan te wijzen.

In het verhaal 'Greta' rijdt Broekhuijs op zijn fiets terug van het platteland naar Rotterdam: 'Daar vóór mij in de verte gloorde als in een vurigen oven ... Rotterdam, **rossig brandend** met den gloed van **hartstochten en ondeugden**'.⁷⁰⁾ In *Knorrende beesten* komen vrijwel identieke woorden voor: 'Ze reden naar de stad die **ros brandde** aan de kim'.⁷¹⁾ Vergelijk verder 'Sodom' uit *De Wingerd-rank*: 'Daartussen ging de wagen door brokken donker. Dan zag men in de verte het stadslicht van **Sodom, vaalrood** ricochetterend tegen het zwerk'.⁷²⁾ en 'Eva Colonna de Hospitaele' uit *Studiën in volksstructuur*: 'De bleke Eva [...] kwam toe op de stad, in hoofdzaak getrokken door haar indrukwekkende verschijning aan de horizon bij dampende nachten, de standvastige en beweeglijke koepel van **rossig poollicht** waaronder zij lag gestolpt en verborgen'.⁷³⁾ [Vet GvV]

Als hij zich in Amerika heeft gevestigd, verkeert Van der Pot ('Misbruik van vertrouwen') in dubio of hij na zijn misstap (diefstal uit de kas van zijn patroon) wel zou mogen trouwen. Zijn aanstaande echtgenote 'begreep niet dat hij haar zóó kon liefhebben, en zóó afstand van haar kon doen, niet anders, niet minder. Hij kende **geen middenweg**: hij moest zich **òf geheel** aan zijn nieuwe liefde geven, **ofontzeggen**'.⁷⁴⁾ Dreverhaven gebruikt woorden van gelijke strekking nadat Joba voor de laatste maal zijn huwelijksaanzoek had afgewezen: '**Alles of niets** zei hij. Het was de slotsom van zijn overdenking. Want hij had zijn zoon kunnen erkennen, maar hij had het niet gewild, omdat 'zij' hem niet had willen huwen. **Geen middenweg, alles of niets**'.⁷⁵⁾ [Vet, GvV]

Op de vraag van Broekhuijs aan 't Wief van d'n dokter' hoe de schuld van de student eigenlijk is ontstaan, steekt de verloofde van